

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Майя НІКОЛАСВА

«03»

19

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
" РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ"

Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)

Галузь знань: 10 "Природничі науки"

Спеціальність: 103 "Науки про Землю"

Освітньо-професійна програма: "Грунтознавство та використання земельних ресурсів"

Робоча програма навчальної дисципліни "Рекреаційно-туристичне природокористування". – Одеса: ОНУ, 2024. – с.

Розробник: **Сич Віталій Андрійович**, доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри економічної та соціальної географії і туризму геолого-географічного факультету.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економічної та соціальної географії і туризму

Протокол № 1 від "30" 08 2024 р.

Завідувач кафедри

VS
(підпис)

(Віталій СИЧ)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП "Грунтознавство та використання земельних ресурсів"

В.В.В.

(Валентина ТРИГУБ)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету

Протокол № 1 від "30" 08 2024 р.

Голова НМК

VS
(підпис)

(Віталій СИЧ)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії і туризму

Протокол № ____ від " ____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(_____)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії і туризму

Протокол № ____ від " ____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(_____)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 1	Галузь знань <u>10 "Природничі науки"</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>103 "Науки про Землю"</u> (код і назва) Рівень вищої освіти: <u>Другий (магістерський)</u>	Вибіркова дисципліна	
		Рік підготовки:	
		2-й	-
		Семестр	
		3-й	-
		Лекції	
		20 год.	- год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	- год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		60 год.	- год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Метою вивчення дисципліни «Рекреаційно-туристичне природокористування» є формування системи знань про наукові підходи і принципи рекреаційно-туристичного природокористування.

Завдання. Основними завданнями вивчення дисципліни «Рекреаційно-туристичне природокористування» є вивчення теоретичних основ природокористування; дослідження засобів, методів і форм раціонального рекреаційно-туристичного природокористування; детальний аналіз рекреаційного потенціалу, структури та особливостей використання природних рекреаційних ресурсів; опанування методів оцінки природних рекреаційних ресурсів; визначення засад збалансованого природокористування та ролі рекреаційних ресурсів у невиснажливому використанні природно-ресурсного потенціалу, гармонізації взаємовідносин суспільства і природного середовища та розгляду міждисциплінарних підходів цієї взаємодії

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей (К):**

а) загальних:

- К02. Вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми.

б) спеціальних/фахових:

- К08. Знання сучасних засад природокористування, взаємодії природи і суспільства із застосуванням раціонального використання природних ресурсів, екологічних аспектів та основ природоохоронного законодавства.
- К10. Володіння сучасними методами досліджень, які використовуються у виробничих та науково-дослідницьких організаціях при вивченні Землі, її геосфер та їхніх компонентів.
- К12. Уміння застосовувати наукові знання і практично втілювати їх для розробки та впровадження механізмів геопланування, територіального планування, проведення моніторингу розвитку регіонів, складання стратегічних планів і програм.

Програмні результати навчання (ПР):

- ПР01. Аналізувати особливості природних та антропогенних систем і об'єктів геосфер Землі.
- ПР02. Застосовувати свої знання для визначення і вирішення проблемних питань і прийняття обґрунтованих рішень в науках про Землю.
- ПР06. Вміти здійснювати екологічну оцінку, аудит, ліцензування, сертифікацію використання природних ресурсів, прогнозувати розвиток екологічних, технологічних, економічних та соціальних наслідків на окремих об'єктах природокористування.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати сучасні концепції природокористування, теоретичні та прикладні аспекти рекреаційно-туристичного природокористування; сучасний стан природно-заповідного-фонду як об'єкту рекреаційно-туристичного природокористування; сутність екологічного туризму як глобальної стратегії сталого розвитку суспільства;

вміти виявляти та оцінювати специфіку рекреаційно-туристичних ресурсів природно-заповідного фонду; проводити просторовий аналіз рекреаційно-туристичного природокористування; опрацьовувати комплексні заходи, спрямовані на збереження та відновлення природних рекреаційно-туристичних ресурсів, їх раціональне та ефективне використання; розробляти системи екологічного управління і еколого-економічних методів природоохоронного комплексу в рекреаційно-туристичному природокористуванні.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи, прикладні аспекти та просторовий аналіз рекреаційно-туристичного природокористування

Тема 1. Вступ до концепції природокористування.

Концепція природокористування. Поняття про природокористування. Взаємодія людини і природи у просторі та часі. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" та місце в системі джерел екологічного права природокористування. Основні принципи охорони навколишнього природного середовища. Мотиви і правила раціонального природокористування та охорони природи.

Тема 2. Управління природокористуванням

Організаційні функції у сфері природокористування та охорони довкілля. Стабілізаційні функції управління природокористуванням. Адміністративне управління природокористуванням. Економічний механізм управління природокористуванням. Попереджувально-охоронні функції у сфері природокористування та охорони довкілля. Правові норми природокористування. Система екологічних стандартів і нормативів. Громадське управління в галузі охорони навколишнього природного середовища

Тема 3. Теоретичні підходи до визначення рекреаційно-туристичного природокористування

Рекреаційне природокористування. Туристичне природокористування. Функціональна структура рекреаційно-туристичного природокористування. Рекреаційно-туристична діяльність: зміст і функції поняття. Базові категорії рекреаційно-туристичної діяльності: географічне середовище і навколишнє середовище. Концепція довкілля - сучасний напрям дослідження рекреаційно-туристичного потенціалу. Концепція морального імператива у рекреаційно-туристичній діяльності.

Тема 4. Природні умови та ресурси рекреаційно-туристичного природокористування

Методичні підходи до вивчення питань розвитку, становлення та функціонування рекреаційної діяльності. Природні чинники формування рекреаційно-туристичного природокористування. Антропогенні заповідні об'єкти.

Тема 5. Загальна характеристика земельного фонду та лісових ресурсів України.

Земельні ресурси і земельний фонд України. Структура земельного фонду України за господарським використанням та формами власності. Цільові категорії використання земель України. Державний земельний кадастр. Основні види та етапи оцінки земель. Склад та структура лісового фонду України. Географія лісів України. Категорії лісів за функціональним призначенням. Лісокористування і види користування лісовими ресурсами. Право власності та право користування лісами.

Тема 6. Класифікація та функціональне призначення природоохоронних територій

Східноєвропейська класифікація природоохоронних територій. Міжнародні класифікації природоохоронних територій. Рекреаційно-туристична діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Тема 7. Формування мережі природно-заповідних територій

Концепція формування екомережі як природного каркасу території. Загальні підходи щодо розбудови Всеєвропейської екологічної мережі. Наукові принципи організації мережі природоохоронних об'єктів. Створення національної екомережі та її структура. Особливості формування екомережі регіону Українського Причорномор'я.

Тема 8. Взаємодія суспільства з природним середовищем.

Геопросторові відношення складових ландшафтної оболонки. Антропогенно-техногенні навантаження на середовище. Концепція каркасів антропогенно-техногенних навантажень (АТН). Каркас АТН на територію регіону Українського Причорномор'я.

Тема 9. Різновиди послуг у рекреаційно-туристичному природокористуванні: напрями організації діяльності

Загальна характеристика лікувально-профілактичних рекреаційних послуг. Організація надання лікувально-профілактичних послуг. Санаторно-курортні організації як інструмент надання лікувально-профілактичних послуг. Організація спортивно-оздоровчих послуг в рекреаційно-туристичному природокористуванні. Роль та місце спортивно-оздоровчих послуг в системі рекреаційних послуг. Характеристика спортивно-оздоровчих рекреаційних послуг.

Тема 10. Екотуризм як інструмент сталого розвитку природи та суспільства.

Місце і роль екотуризму у рекреаційно-туристичній діяльності. Соціально-економічний ефект екотуризму. Особливості створення екотуристичного продукту. Вплив рекреаційно-туристичної діяльності на природне середовище. Екологічна сертифікація туризму. Рекреаційні складові у плануванні території Українського Причорномор'я.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Географія всесвітньої мережі природних резерватів, об'єктів природної спадщини та водно-болотних угідь міжнародного значення.										
Тема 1. Вступ до концепції природокористування		2			6					
Тема 2. Управління природокористуванням		2	2		6					
Тема 3. Теоретичні підходи до визначення рекреаційно-туристичного природокористування		2			6					
Тема 4. Природні умови та ресурси рекреаційно-туристичного природокористування		2	2		6					
Тема 5. Загальна характеристика земельного фонду та лісових ресурсів України		2			6					
Тема 6. Класифікація та функціональне призначення природоохоронних територій		2	2		6					
Тема 7. Формування мережі природно-заповідних територій		2			6					
Тема 8. Взаємодія суспільства з		2	2		6					

природним середовищем										
Тема 9. Різновиди послуг у рекреаційно-туристичному природокористуванні: напрями організації діяльності		2			6					
Тема 10. Екотуризм як інструмент сталого розвитку природи та суспільства		2	2		6					
Разом за змістовим модулем 1		20			60					
Усього годин	90	20	10		60					

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Природоресурсні кадастри. Система екологічних стандартів і нормативів.	2
2	Природні чинники формування рекреаційно-туристичного природокористування та їх оцінка	2
3	Національна та міжнародна класифікації природоохоронних територій	2
4	Антропогенно-техногенні навантаження на середовище. Охорона навколишнього середовища в процесі природокористування	2
5	Місце і роль екотуризму у рекреаційно-туристичній діяльності.	2
	Разом	10

6. Теми практичних занять

Практичні заняття не передбачені

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кіл. годин
1.	Сутність взаємодії суспільства і природи. Основні типи природокористування. Принципи раціонального природокористування.	6
2.	Види управління природокористуванням. Органи державного управління у сфері природокористування	6
3.	Основні функції рекреаційно-туристичного природокористування. Особливості рекреаційно-туристичної діяльності.	6
4.	Природно-ресурсний потенціал та його основні компоненти.	6
5.	Кадастри природних ресурсів	6

6.	Категорії природно-заповідного фонду України	6
7.	Формування мережі природно-заповідних територій Європи, України, Українського Причорномор'я	6
8.	Рекреаційні навантаження на природні комплекси та методика їх визначення	6
9.	Організаційні функції у сфері природокористування та охорони природи	6
10.	Види екотуризму. Менеджмент та маркетинг в екотуризмі. Вплив екотуризму на природне середовище. Ландшафтне планування та організація об'єктів туризму в рекреаційно-туристичному природокористуванні. Екологічні стежки як складова туристичного продукту. Програми сертифікації в екотуризмі.	6
	Разом	60

9. Методи навчання

Лекції із застосуванням методів пояснювально-ілюстративного (мультимедійні презентації) викладання, обговорення проблемних ситуацій та диспуту; семінарські заняття з наочними демонстраціями; виконання індивідуальних завдань.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточне контрольне опитування, оцінювання семінарських доповідей та виконання індивідуальних завдань; підсумковий контроль - залік. В обов'язковому порядку здійснюється облік відвідування студентами усіх видів занять.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей,	правильно вирішив більшість практичних завдань; має стійкі навички виконання завдання

	використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для підсумкового контролю

1. Типи природокористування.
2. Рекреаційне і туристичне природокористування.
3. Основні типи туристичного природокористування.
4. Рекреація як галузь сфери послуг
5. Рекреаційне середовище як форма функції відпочинку населення.
6. Туристично-рекреаційна оцінка рельєфу,
7. Туристично-рекреаційна оцінка кліматичних умов,
8. Туристично-рекреаційна оцінка гідрографічних об'єктів.
9. Рекреаційне лісокористування.
10. Туристично-рекреаційна оцінка гідрогеологічних об'єктів,
11. Туристично-рекреаційна оцінка рослинних угруповань
12. Туристично-рекреаційна оцінка об'єктів природно-заповідного фонду.
13. Рекреаційні навантаження на природні комплекси та методика їх визначення.
14. Об'єкт і предмет природокористування

15. Особливості природокористування в різних галузях господарства
16. Предмет рекреаційного природокористування
17. Поняття про рекреаційні ресурси та рекреаційний потенціал
18. Напрями удосконалення природно-ресурсної бази рекреації
19. Особливості нормативно-правового забезпечення рекреаційного природокористування в Україні.
20. Кількісні та якісні характеристики рекреаційних ресурсів
21. Об'єкти ПЗФ: класифікація та рекреаційне використання.
22. Функції та завдання національних природних парків
23. Мережа національних природних парків України
24. Завдання та функції регіональних ландшафтних парків.
25. Мережа регіональних ландшафтних парків України
26. Види рекреаційно-туристичних занять в межах регіональних ландшафтних парків
27. Функції та завдання біосферних заповідників
28. Основні підходи до оцінки рекреаційних ресурсів
29. Поняття припустимого, неприпустимого та критичного рекреаційного навантаження на природні комплекси.
30. Рекреаційна стійкість природних систем
31. Критерії оцінки рекреаційного навантаження на природні комплекси
32. Екологічний туризм.
33. Характеристика об'єктів екологічного туризму
34. Структура природно-рекреаційного потенціалу України
35. Кількісні та якісні характеристики природних рекреаційно-туристських ресурсів України.
36. Проблеми рекреаційного використання території природоохоронних об'єктів

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та семінарські заняття								Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль №1									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
9	7	7	7	7	7	7	9		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

Робоча програма навчальної дисципліни; опорні конспекти лекцій; підручники і

навчальні посібники; контрольні та тестові завдання; питання до поточного і підсумкового контролю знань; ілюстративні матеріали (карти, схеми, рисунки).

15. Рекомендована література

Основна

1. Білецька Г.А. Рекреаційне природокористування : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2013. 148 с.
2. Борецько В.І. Економіка довкілля та природокористування : навч. посіб. для студ. ВНЗ. – Рівне : НУВГП, 2011. 254 с.
3. Воробйова О.А. Збалансоване природокористування та господарювання в рекреаційно-туристичній сфері. Одеса : ІПРЕЕД НАН України, 2012. 248 с.
4. Дронова О.Л. Запотоцький С.П. Сучасне природокористування : суспільно-географічний контекст : навчально-методичний посібник. Київ : Прінт-Сервіс, 2018. 214 с.
5. Економіка природокористування: підручник / Хвесик М. А. [та ін.] ; [за ред. Хвесика М. А.]. - К. : Аграр Медіа Груп, 2012. 333 с.
6. Олійник Я.Б. Управління використанням природних ресурсів : Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Олійник Я. Б., Запотоцький С. П., Пересекін В. М. К. : ВГЛ «Обрії», 2008. 284с.
7. Природно-заповідний фонд України: території та об'єкти загальнодержавного значення. – К.: ТОВ “Центр екологічної освіти та інформації”, 2009. 332 с
8. Регіональна економіка та природокористування./ За ред. А. П. Голікова. К. : Центр учбової літератури, 2009. 352 с.
9. Руденко В. П. Географія природно-ресурсного потенціалу України : підруч. у 3 ч. Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2010. 551 с.
10. Руденко В. П., Руденко С. В. Оцінка природно-ресурсного потенціалу України як основа менеджменту природоохоронної діяльності. Чернівці : Рута, 2014. 247 с.
11. Синякевич І. М. Екологічна політика. Стратегія подолання глобальних екологічних загроз. Львів : ЗУКЦ, 2011. 331 с.
12. Сич В. А., Яворська В. В., Коломієць К. В. Основи екологічного туризму: навч. посіб. 2-е видання, доповнене. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2018. 240 с.
13. Смалъ І. В. Туристичні ресурси світу. Ніжин : Вид-во Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. 336 с.
14. Топчієв О. Г., Коломієць К. В., Сич В. А. Яворська В. В. Структурування рекреаційно-туристичного потенціалу на засадах географічного середовища: Монографія / О. Г. Топчієв, К. В. Коломієць, В. А. Сич, В. В. Яворська. Кам'янець-Подільський: Видавець Панькова А. С., 2020. 332 с.
15. Топчієв О. Г., Яворська В. В., Сич В. А., Коломієць К. В. Рекреаційно-туристичний потенціал: напрями систематики і кваліметричної оцінки. Навчальний посібник Одеса : Бондаренко М.О., 2022. 280 с.
16. Туниця Т. Ю. Збалансоване природокористування : національний і міжнародний контекст. Київ : Знання, 2006. 300 с.
17. Україна: основні тенденції взаємодії суспільства і природи у ХХ ст. (географічний аспект) / За ред. Л.Г.Руденка. К.:Академперіодика, 2005. 320 с.
18. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2007. 312 с.
19. Царик Л. П., Барна І. М., Вітенко І. М. Природокористування. Навчальний посібник. Тернопіль : Редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2015. 398 с.

Додаткова

1. Воробйова О. А., Дишловий І. М., Харічков С. К. Проблеми природокористування та сталого розвитку в рекреаційно-туристичній сфері : монографія. Одеса : ІПРЕЕД НАН України, 2009. 374 с.
2. Генсірук С. А. Ліси України. Львів, 2002. 496 с.
3. Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища: Навч. пос. К. : Знання, КОО, 2002. 203 с.
4. Коломієць К. В., Яворська В. В., Сич В. А. Територіальна організація туристично-рекреаційної діяльності Українського Причорномор'я: Монографія. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2018. 290 с.
5. Коротун І.М., Коротун Л.К., Коротун С.І., Природні умови та ресурси України: навч. посіб. – Рівне : Принт Хауз, 2000. 192 с.
6. Лісовський С. А. Основи сталого (збалансованого) економічного, соціального, екологічного розвитку. Житомир, 2007. 108 с.
7. Лісовський С. А. Природа і суспільство: баланс інтересів на теренах України К.: Ін-т географії, 2009. 300 с.
8. Мельник С. В. Економіка природокористування : навч. посіб. – Одеса : Наука і техніка, 2012. 223 с.
9. Методичні рекомендації щодо визначення максимального рекреаційного навантаження природних комплексів і об'єктів у межах природно-заповідного фонду України за зонально-регіональним розподілом / Державна служба заповідної справи Мінекоресурсів України, Науковий центр заповідної справи Мінекоресурсів України. Київ, 2003. 43 с.
10. Наукові засади раціонального використання водних ресурсів України за басейновим принципом : монографія / В. А. Сташук, В. Б. Мокін, В. В. Гребінь та ін. Херсон, 2014. 320 с.
11. Наукові засади розробки стратегії сталого розвитку України / ІПРЕЕД НАН, ІГ НАН України, ІППЕ НАН України. Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2012.
12. Немець Л. М., Кулешова Г. О., Соколенко А. В. Туристсько-рекреаційні ресурси світу : навчально-методичний посібник. Харків, ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 102 с.
13. Поколюда М. М. Рекреаційна географія : навч. посібник. Харків : ХНАМГ, 2012. 275 с.
14. Потапенко В. Г. Стратегічні пріоритети безпечного розвитку України на засадах «зеленої економіки»: монографія / В. Г. Потапенко. К. : НІСД, 2012. 360 с.
15. Розвиток біоорієнтованої економіки та підвищення економічної ефективності управління природокористуванням : монографія / [Талавіря М. П. та ін.]. К. ; Ніжин : Лисенко М. М., 2015. 327 с.
16. Руденко В. П., Вацеба В. Я., Соловей Т. В. Природно-ресурсний потенціал природних регіонів України. Чернівці : Рута, 2001. 208 с.
17. Сич В. А. Систематика рекреаційно-туристичного потенціалу на засадах географічного середовища // Стратегічні перспективи туристичної та готельно-ресторанної індустрії: теорія, практика та інновації розвитку. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Умань, 28-29 жовтня 2021 р.). Умань: ВПЦ «Візаві», 2021. С. 154-157
18. Сич В., Яворська В., Коломієць К. Методологічні принципи використання кваліметричних підходів для оцінювання рекреаційно-туристичного потенціалу // Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України. Матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конференції (Кропивницький, 16-17 червня 2022 р.). Дніпро: Середняк Т. К., 2022. С. 74-80
19. Теоретичні та прикладні аспекти рекреаційного природокористування в Україні : монографія / К. Кілінська, В. Руденко, Н. Аніпко, Н. Андрусак, Н. Коновалова та ін. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2010. 250 с.
20. Тімець О. В., Совгіра С. В.. Основи рекреаційної географії. Природа, ресурсний потенціал регіонів : Навч. посіб. К. : Науковий світ, 2005. 254 с.

21. Топчієв О. Г., Сич В. А., Яворська В. В., Коломієць К. В. Принципи і методи кваліметричної оцінки рекреаційно-туристичного потенціалу. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Географічні та геологічні науки*, 2022. Том 27. Випуск 1(40). С. 114-129.
22. Якимчук А. Ю., Черній А. Л. Економіка природокористування : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Рівне : НУВГП, 2010. 274 с

Електронні інформаційні ресурси

1. Бібліотека Одеського національного університету імені Іллі Мечникова URL: <https://lib.onu.edu.ua>
2. Водний кодекс України : Кодекс України від 06.06.1995 р. № 213/95-ВР. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-vr#>
3. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-ІІІ. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#>
4. Лісовий кодекс України : Кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-ІІІ. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#>
5. Одеська національна наукова бібліотека URL: <https://odnb.odessa.ua>
6. Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. С. Грушевського. URL: <https://biblioteka.od.ua>
7. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватись бюджетними установами природно-заповідного фонду : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2000 р. № 1913. Дата оновлення : 02.06.2003 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1913-2000-p#>
8. Про затвердження Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України : Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 22.06.2009 р. № 330 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0679-09#>
9. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-ІІІ. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#>
10. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 16.06.1992 р. № 2456-ІІІ. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#>
11. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-vr#>